

מסכת מנחות

פרק י

(א) רבי ישמעאל אומר: העמר הזה בא בשבת - משלש סאין¹, ובחל - מחמש. ונחממים אומרים: אחד בשבת ואחד בחל - משלש הזה בא.

רבי חנינא סגן הפהנים אומר:

בשבת - היה נקצר בנחיד ובמגל אחת ובקפה אהת.

ובחל - בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות.

ונחממים אומרים: אחד בשבת ואחד בחל - בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות.

כמו שיתבאר במשנה הבאה כדי שיתפרסם הדבר שקצירת העומר במוצאי חמשה עשר בניסן, מפני הצדוקים שהיו אומרים שאין העומר בא אלא באחד בשבת

(ב) מצות העמר לבוא מן הקרוב. וכן מצות שתי הלחם לבא מן הקרוב

לפי שאין מעבירין על המצות, הלכך כשיוצא מירושלים לבקש עומר, אותה תבואה שמוצא ראשונה נוטלה

לא בכר הקרוב לירושלים - מביאים אותו מכל מקום.

מעשה שפא העומר מגגות צריפין, ושתתי הלחם מבקעת עין סוכר.

(ג) כיצד היו עושים?

שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו פריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצור.

וכל העירות הסמוכות לשם, מתפנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול.

כיון שחשכה -

אומר להם כל אחד מהשלושה קוצרים: בא השמש?

אומרים: הין.

בא השמש?

אומרים: הין.

אקצור התבואה במגל זו?

אומרים: הין.

אקצור התבואה במגל זו?

אומרים: הין.

אכניס התבואה לתוך קפה זו?

אומרים: הין.

אכניס התבואה לתוך קפה זו?

אומרים: הין.

בשבת - אומר להם: שבת זו

¹ מוטב שירבה במלאכה אחת שרוקד שלש סאים פעמים הרבה, ואל ירבה במלאכות הרבה שיקצור ויברור ויטחון וירקד שתי סאין יותר.

אומרים : הין .

שבת זו?

אומרים : הין .

אקצור?

נהם אומרים לו : קצור .

אקצור?

נהם אומרים לו : קצור .

שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר!

נהם אומרים לו : הין! הין! הין!

נְכַל כֵּן לְמָה?

מִפְּנֵי הַבִּיטוּסִים, שֶׁהֵיוּ אֹמְרִים : אֵין קְצִירַת הָעֵמֶר בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב.

(ד) קְצָרוּהוּ וּנְתַנּוּהוּ בְּקִפּוֹת,

הִבִּיאוּהוּ לְעִזְרָה,

הֵיוּ מְהַבְּהִין אוֹתוֹ בְּאוֹר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת קָלִי, דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר.

וְחֲכָמִים אֹמְרִים : בְּקִנְיִם וּבְקִלְיָחוֹת חוֹבְטִים אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְמַעַד, נְתַנּוּהוּ לְאַבּוּב, וְאַבּוּב הִנֵּה מְנַקֵּב,

כְּדֵי שֶׁיְהִי הָאוֹר שׁוֹלֵט בְּכֻלּוֹ.

שֶׁטַחֲוֵהוּ בְּעִזְרָה, וְהָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ.

נְתַנּוּהוּ בְּרַחֲמֵי שֵׁל גְרוֹסוֹת, וְהוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ עֶשְׂרוֹן שֶׁהוּא מְנַפֵּה מִשְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶחַ,

וְהִשָּׂאָר נִפְדָּה וְנֶאֱכָל לְכָל אָדָם, וְחַיֵּב בַּחֲלָה, וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת.

רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּב בַּחֲלָה וּבַמַּעֲשָׂרוֹת.

בֹּא לוֹ לְעֶשְׂרוֹן, וְנִתֵּן שְׁמֵנוּ וְלִבּוֹנֵתוֹ, יֵצֵק וּבִלְל, הַנִּיף וְהַגִּישׁ, וְקִמֵץ, וְהִקְטִיר, וְהִשָּׂאָר נֶאֱכָל לְכַהֲנִים.

(ה) מִשְׁקָרֵב הָעֵמֶר - יוֹצֵאִין וּמוֹצֵאִין שׁוּק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מְלֵא קֶמַח וְקִלִּי שֶׁלֹּא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים, דְּבַרֵי רַבִּי

מֵאִיר.

דַּגְרוּ שְׂמָא יֹאכֵל מִן הַחֲדָשׁ כְּשִׁקְוֹצֵר קוֹדֵם שִׁיקְרִיבּוֹ הָעוֹמֵר. וְזֶה שֶׁכִּבֵּר הוּא קֶמַח, וְדַאי נִקְצֵר קוֹדֵם הָעוֹמֵר:

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר : בְּרִצּוֹן חֲכָמִים הֵיוּ עוֹשִׂים שֶׁלְּדַעְתּוֹ לֹא גִזְרוּ.

מִשְׁקָרֵב הָעֵמֶר - בַּמְקוֹמוֹת הַקְּרוֹבִים הַתֵּר הַחֲדָשׁ מִיָּד, וְהַרְחֹקִים - מִתְּרִים לֹאכֹל אֶת הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה מִחֲצוֹת הַיּוֹם

וְלַחֲלוֹן.

מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ - הַתְּקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי, שֶׁיְהִי יוֹם הַנֶּפֶץ כֶּלּוֹ אֲסוּר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה : אֵין זוֹ תִקְנַתּוֹ שֶׁל רִיב"ז, וְהֵלֵא מִן הַתּוֹרָה הוּא אֲסוּר!

שֶׁנֶּאֱמַר : עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה (וַיִּקְרָא כג). דַּתְרִי קִרְאִי כְּתִיבִי, כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר עַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, דַּמְשַׁמַּע דַּעֲצָמוֹ שֶׁל יוֹם כּוֹלוֹ

אֲסוּר דַּעַד וְעַד בְּכֻלּוֹ, וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר (וַיִּקְרָא כג) עַד הַבִּיאֲכֶם אֶת קֶרֶב אֱלֹהֵיכֶם, דַּמְשַׁמַּע דְּלֹאחַר קֶרֶב הָעוֹמֵר מוֹתֵר, הֲאֵ כִי־צַד? כֵּן בְּזִמְנָא

שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיִּים, כֵּן בְּזִמְנָא שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיִּים, אֵלֵמָּא בְּזִמְנָא שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיִּים שְׁבִית הָעוֹמֵר קֶרֶב הוּא יוֹם הַנֶּפֶץ כּוֹלוֹ אֲסוּר מִן

הַתּוֹרָה.

וּמִשְׁנֵי בַגְמָרָא, דַּהּא דַּתְנַן 'הַתְּקִין', כּוֹנְנָתוֹ - דַּרְשׁ וְהַתְּקִין, כְּלוּמַר שְׁדַרְשׁ מִקְרָאוֹת הַלְלוּ בְּרַבִּים וְהוֹדִיעֵם שֶׁכֶּךָ הַדִּין שִׁיּוֹם הַנֶּפֶץ כּוֹלוֹ אֲסוּר מִן

הַתּוֹרָה מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

מפני מה לדעת תנא קמא הרחוקים מתרים מחצות היום ולהלן?
מפני שהן יודעין שאין בית דין מתעצלין בו.

(ו) העמר היה מתיר את התבואה לאכילה במדינתה, ושתי הלחם מתירים להביא מנחות מן התבואה החדשה במקדש.
אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קדם לעמר, ואם הביא - פסול שהרי אף לאכילת הדיוט התבואה עדיין
אסורה.

קדם לשתי הלחם - לא יביא מנחה מן התבואה החדשה, ואם הביא - בדיעבד כשר, מכיון שכבר הותר לאכילת הדיוט.

(ז) החטים והשעורים והפסמין ושבלת שועל והשיפון - הם חמשת מיני דגן וחיבין בחלה, ומצטרפין זה עם זה
לשיעור חלה, ואסורים באכילה מדין 'חדש' מלפני הפסח, ומלקצור מלפני העמר.
ואם השרישו קדם לעמר - העמר מתירן, ואם לאו - אסורים מדין 'חדש' עד שיבוא עמר הבא.

(ח) קוצרים בית השלחים שבעמקים מכיוון שמשדה זו אין מביאים את העומר, אבל לא גודשין לפני קצירת העומר.
אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים וגודשין שלא ברצון חכמים, ולא מחו בידם חכמים.

קוצר את התבואה לפני קצירת העומר לשחת, ומאכיל לבהמה.

אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שהתחיל לקצור עד שלא הביאה שלישי כיון שאינה ראויה לאדם, אבל הביאה שלישי
אסור לקצור לבהמתו.

רבי שמעון אומר: אף יקצור ויאכיל לבהמה אף משֶׁהביאה שלישי למרות שתבואה זו ראויה לאדם כיון שהוא קוצר
לבהמה - מותר.

(ט) קוצרין את התבואה החדשה לפני קצירת העומר כשקוצר מפני הנטיעות או מפני בית האבל או מפני בטול בית
המדרש.

וכשקוצר למטרות אלו - לא יעשה אותן כריכות, אבל מניחן צבתים (ערימות ללא קשירה).

מצות העמר לבוא מן הקמה (תבואה המחוברת לקרקע), לא מצא קמה - יביא מן העמרים.
מצותו לבוא מן הלח, לא מצא - יביא מן היבש.
מצותו לקצור בלילה, נקצר ביום - כשר.
ודוחה את השבת.

פרק יא

(א) שתי הלחם נלושות אחת אחת, ונאפות אחת אחת.

לחם הפנים נלוש אחד אחד, ונאפה שנים שנים.

ובטפוס היה עושה אותן, וכשהוא כדן מן התנור - נותנן בטפוס אחר, כדי שלא יתקלקלו.

(ב) אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים - לישתן ועריכתן בחוץ לעזרה, ואפיתן בפנים, ואינן דוחות את השבת.

רבי יהודה אומר: כל מעשיהם בפנים.

רבי שמעון אומר: לעולם הוי רגיל לומר: שתי הלחם ולחם הפנים - פשרות בעזרה, וכשרות בבית פאגיי.

(ג) חבתי כהן גדול -

לישתן ועריכתן ואפיתן - בפנים, ודוחות את השבת.

אבל טחונן והרקדן - אינן דוחות את השבת.

כלל אומר רבי עקיבא:

כל מלאכה שאפשר לה לעשות מערב שבת - אינה דוחה את השבת.

ושאי אפשר לה לעשות מערב שבת - דוחה את השבת.

(ד) כל המנחות יש בהן מעשה כלי שרת בפנים, ואין בהן מעשה כלי שרת בחוץ.

כיצד היו עושין את שתי הלחם ולחם הפנים?

שתי הלחם - ארכון שבעה טפחים, ורחבן ארבעה טפחים, וקרנותיהן ארבע אצבעות.

לחם הפנים - ארכון עשרה טפחים, ורחבן חמשה טפחים, וקרנותיו שבע אצבעות.

רבי יהודה אומר: אתן לך סימן כדי שלא תטעה, זד"ד יה"ז.

בן זומא אומר: ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד - שיהא לו פנים.

(ה) השלחן - ארכו עשרה טפחים, ורחבו חמשה טפחים, לחם הפנים - ארכון עשרה טפחים ורחבו חמשה טפחים, נותן את ארכו של הלחם כנגד רחבו של שלחן, וכופל טפחים ומחצה מכאן ומחצה מכאן,

נמצא ארכו של הלחם ממלא את כל רחבו של שלחן, דברי רבי יהודה.

רבי מאיר אומר: השלחן - ארכו שנים עשר טפחים ורחבו ששה טפחים, לחם הפנים - ארכו עשרה טפחים

ורחבו חמשה טפחים, נותן ארכו של הלחם כנגד רחבו של שלחן, וכופל טפחים מכאן ומחצה מכאן

וטפחים רוח באמצע, כדי שתהא הרוח מנשבת ביניהן.

אבא שאול אומר: שם היו נותנין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים.

אמרו לו: והלא כבר נאמר: ונתת על המערכת לבנה זכה' (ויקרא כד)?

אמר להן: והלא כבר נאמר: ועליו מטה מנשה' (במדבר ב)?

(ו) ארבעה סניפין של זהב היו שם מפצלין מראשיהן, שהיו סומכים בהן שנים לסדר זה ושנים לסדר זה.

ועשרים ושמונה קנים, פחצי קנה חלול, ארבעה עשר לסדר זה וארבעה עשר לסדר זה.

לא סדור קנים ולא נטילתן דוחה את השבת, אלא נכנס מערב שבת ושומטן ונותנן לארכו של שלחן.

כל הפלים שהיו במקדש - ארכון לארכו של בית.

(ז) שני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית, אחד של שיש ואחד של זהב.

על של שיש - נותנים לחם הפנים בכניסתו, ועל של זהב - ביציאתו, שמעלין בקדש ולא מורידין.

ואחד של זהב מבפנים - שעליו לחם הפנים תמיד.
ארבעה כהנים נכנסו, שנים בידם שני סדרים, ושנים בידם שני בזיכין.
וארבעה מקדימין לפניהם, שנים לטול שני סדרים, ושנים לטול שני בזיכים.
המכניסים - עומדים בצפון, ופניהם לדרום.
המוציאין - עומדים בדרום, ופניהם לצפון.
אלו מושכין ואלו מניחין, וטפחו של זה כנגד טפחו של זה, שנאמר: (שמות כה), 'לפני תמיד'.
רבי יוסי אומר: אפלו אלו נוטלין ואלו מניחין - אף זו היתה תמיד'.
יצאו ונתנו על השלחן של זהב שהיה באולם, הקטירו הבזיכין, והחלות מתחלקות לכהנים.

חל יום הכפורים להיות בשבת - החלות מתחלקות לערב.
חל להיות ערב שבת - שעיר של יום הכפורים נאכל לערב.
הבבליים אוכלין אותו כשהוא חי, מפני שדעתן יפה.

(ח) הבזיכים הם המתיר של הלחם, ואם לא היו הבזיכין משבת לשבת - הלחם נפסל, מכיון שהשולחן מקדש את הלחם והבזיכין בשבת.

סדר את הלחם בשבת ואת הבזיכים לאחר שבת והקטיר את הבזיכים בשבת הבאה - פסולה, ואין חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא.

סדר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר את הבזיכין לאחר שבת והם נפסלו בלינה - פסול, ואין חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא.

סדר את הלחם ואת הבזיכין לאחר שבת והקטיר את הבזיכין בשבת - פסול.
כיצד יעשה כשהניח את הלחם לאחר השבת?

יניחנה לשבת הבאה, שאפלו היא על השלחן ימים רבים, אין בכך פלוס².

(ט) שתי הלחם - נאכלות אין פחות משנים, ולא יתר על שלשה.
כיצד?

נאפות מערב יום טוב ונאכלות ביום טוב - לשנים.

חל יום טוב להיות אחר השבת - נאכלות לשלשה.

לחם הפנים - נאכל אין פחות מתשעה, ולא יתר על אחד עשר.
כיצד?

נאפה בערב שבת ונאכל בשבת - לתשעה.

חל יום טוב להיות ערב שבת - נאכל לעשרה.

שני ימים טובים של ראש השנה - נאכל לאחד עשר.

ואפייתו אינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.

רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן: דוחה את יום טוב ואינו דוחה את יום צום.

² ולכאורה במצב כזה יאכל את לחם הפנים ליותר מאחד עשר יום?
'כיצד יעשה' בא לפתור את הבעיה במקרה הראשון והשלישי, ומדוע אינם צמודים?